

Η Π Η Γ Η Τ Η Σ Ε Ρ Κ Υ Ν Η Σ

ΑΡ. 508

Ι. Πετροχειλού

Μέ τὸ ὄνομα Κεφαλάρι τῆς Ἐρκύνης εἶναι γνωστὴ ἡ ἐκβολὴ τῶν καρστικῶν ὑδάτων, ποῦ γίνεται νοτιῶς τῆς πόλεως Λεβαδεας, εἰς τοὺς πόδας τοῦ βουνοῦ Καρδαβίτσα, ὑψομ. 728 μ.

Τὰ ὕδατα τῆς ἀνωτέρω ἐκβολῆς χρησιμοποιοῦνται ἀπ' ἐνός μὲν πρὸς ὕδρευσιν τῆς πόλεως Λεβαδεας ἀπ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνεργειας.

Διὰ τὸν πρῶτον σκοπὸν ὁ ἄημος Λεβαδεας ἔχει ἐγκαταστήσασιν ἀντλιοστασίου παρὰ τὸ στόμιον τῆς ἐκβολῆς, ἐντὸς κτιρίου, τὸ ὅποιον καλύπτει καθ' τὸ στόμιον τῆς ἐκβολῆς καὶ ἀνυψώνει τὸ ὕδωρ δι' ἀντήλας μέχρι τοῦ ὕψους δεξαμενῆς τίνος ἐκ τῆς ὁποίας διανέμεται εἰς τὴν πόλιν.

Διὰ τὸν δευτερον σκοπὸν ἔχουν κτισθῆ τοῖχοι περίτῃν ἐκβολῆν πρὸς περιορισμὸν τῶν ὑδάτων καὶ διοχέτευσίν των εἰς πληθὸν κείμενα ἐργαστήσια.

Τὰ ἐργαστήσια ἐπεξεργάζονται κυρίως βάμβακα.

Ἡθέσις τοῦ κεφαλαίου Ἐρκύνης εἶναι ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος βαθείας φάραγγος διευθύνσεως ΝΔ-ΒΑ, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὰς παρειὰς τῆς πολλὰς παλαιᾶς καρστικᾶς μορφᾶς. Αἱ καρστικαὶ μορφαὶ ἦσαν ἄλλοτε σπηλαία καὶ βάραιρα, ἐξῶν διακρίνεται καὶ ἡ προέλευσις τῆς φάραγγος.

Ἡ φάραγγε εἶναι διανοιγμένη ἐντὸς ἀνωτέρου κρητιδιοκοῦ, ἵππουριτοσφοῦ ἀσβεστολίθου καλῶς στραμμένου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖται καὶ τὸ ὑπεράνω τῆς ἐκβολῆς βουνόν.

Ὁ ἀσβεστόλιθος ἐπὶ τοῦ βουνοῦ Καρδαβίτσα εἶναι κεκαλυμμένος ἐκ φαμμιτινοῦ ἢ ἀργιλικοῦ φλύσχου καὶ εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος ἐκ κοοκαλοπαγῶν.

Οὐδέμια τῶν καρστικῶν κοίλων μορφῶν τῶν παρειῶν τῆς φάραγγος φάνει μέχρι τῆς σημερινῆς κοίτης τῆς φάραγγος.

Τὰ ὕδατα τῆς ἐκβολῆς ἐξέρχονται ἐκ τῶν στρώσεων τοῦ ἀσβεστολίθου, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τῆς φάραγγος εἰς ὑψόμετρον 115μ. πηροῦ καὶ ῥέουν διὰ τῆς κοίτης χειμάρρου, ποῦ διασχίζει τὴν πόλιν τῆς Λεβαδεας ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν.

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς παρειᾶς τῆς φάραγγος, ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς ἐκβολῆς τῆς Ἐρκύνης, παρὰ τὴν κοίτην ὑπάρχει ἑτέρα διαρρυθμισμένη εἰς κρήνην ἐκβολή, πρὸ τῶν κοιλιμμάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐχρησίμευον ὡς μαντεῖον.

Ἡ ἐκβολή αὕτη εἶναι μικρά τὸ δὲ πρὸ αὐτῆς τμήμα τοῦ ἀσβεστολιθοῦ εἶναι κεκαλυμμένον διὰ λιθοδομῆς.

Ἡ παροχή τῆς ἐκβολῆς τῆς Ἐρκύνης ὑφίσταται ἐποχικὰς διακυμάνσεις τοιαύτας ὥστε διὰ μὲν τὴν ὑδρευσιν εἶναι πάντοτε ἀρκετὴ οὐχὶ ὁμως καὶ διὰ τὴν παραγωγήν ἐνεργείας. Πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ὑγρὰν ἐποχὴν εἰς τὰ ὕδατα τῆς ἐκβολῆς προστίθενται καὶ τὰ ὕδατα, τὰ ρέοντα ἐκ τῆς πρὸς βορρᾶν αὐτῆς φάραγγος, εἰς τὴν ὁποίαν συλλέγονται καὶ τὰ ἀπ' εὐθείας πλίνθοντα ὕδατα τῆς βροχῆς καὶ ἑτέρων μικροεκβολῶν ἤπη-
-γῶν.

Ἡ φάραγξ κατὰ τὸ ἄερος εἶναι ξηρὰ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ξηρὰν ἐποχὴν τὰ ἐργοστάσια λειτουργοῦν λίαν πλημμελῶς ὅταν μάλιστα τῆς ἢ πρὸ αὐτῆς ὑγρὰ ἐποχὴ νὰ μὴ εἶναι ἀρ-
-κετὰ βροχερά.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον 1955 τὸ κεφαλαρί τῆς Ἐρκύνης ἐπεσκέφθη ὁμάς γεωλόγων τοῦ Ι.Γ.Ε.Υ. μετὰ τοῦ εἰδικῶς ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς βοήθειας τοῦ Ο.Η.Ε. ὡς Καρτογράφου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἱερουσαλὴμ κ. Ricard.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν διεβεβαιώθη ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐκβολὴ εἶναι πηγὴ ἐπαφῆς καὶ ἐδημιουργήθη ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἀπορροφώμενα ὕδατα ὑπὸ τοῦ ἀνωθεν τῆς ἐκβολῆς ἀσβεστολιθοῦ καὶ ὄγκου εἰσδύουσι βαθέως ἐντὸς αὐτοῦ καὶ συναντῶντα ἀδιαπέρατον ὑπόβαθρον ἐκ φλύσχου ἀνωθῶς κάτωθεν τῆς πηγῆς ἀναγκάζονται νὰ ρέουσιν πρὸς τὰ ἔξω εἰς τὸ μέρος αὐτό. Ἐπεδείχθη μάλιστα πρὸς καλυτέραν κτιστοποίησιν ἐντὸς τῆς κοίτης τῶν ὑδάτων αὐτῶν καὶ τμήμα ἐργαλικοῦ σχιστολιθοῦ, φλύσχου κάτωθεν τοῦ κρηπιδώματος πληθὺν εὐρίσκομένου ἐξο-
-χικοῦ κέντρου.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἐκβολὴν τῆς Ἐρκύνης ἕς μᾶς ἐπιτρα-
-πῆ νὰ ἔχωμεν ἀντίθετον γνώμην, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

1) διότι ἐρευνητὲς νὰ εὕρωμεν τὸ ὑπόβαθρον τοῦ φλύσχου ἐντὸς τῆς ἀναφερθεῖσης κοίτης τῶν ὑδάτων ὄχι μόνον ἀνεύρωμεν αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀσβεστολίθον, ὁ ὁποῖος ἐθεωρήθη ὡς ἐπιγεγενημένος αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀνεύρωμεν καὶ μεγάλο πάχος τοῦ φλύσχου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐμφάνισιν ΒΒΔ-ΝΝΑ καὶ στρώσεις ἀνορθωμένας, τελείως ἀσυμφώνους πρὸς τὰς τοῦ ἀσβεστολιθοῦ.

2) διότι πρὸς ΒΑΑ τοῦ πρὸς ΒΔΒ τοῦ κεφαλαρίου λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι κτισμένον τὸ κᾶστρον ὑπάρχει μετὰπτωσις τοῦ ἀσβεστολιθοῦ ἐπὶ ρήγματος διευθύνσεως ΒΒΔ-ΝΝΑ, μὲ ἐπιφάνειαν μεταπτώσεως πρὸς ΒΑΑ.

3) διότι πρὸς ΒΑΑ τῆς ἀνωτέρω μεταπτώσεως καὶ εἰς ἀπόστασιν 25 μ. περίπου ὑπάρχει ἕτερα μετὰπτωσις ὁμοίας διε-
-ευθύνσεως μὲ ἐπιφάνειαν μεταπτώσεως πρὸς ΝΔΔ.

4) διότι μεταξύ των δύο άνωτέρω μεταπτώσεων έντός της σχηματισθελης τεκτονικής τάφρου υπάρχει φλύσχης, του οποίου αι στρώσεις είναι λαν πτυχωμένα και σαφώς άνορ-θωμένα παρατάξεως ΒΒΔ-ΝΝΑ.

5) διότι όμοια κατάστασις επικρατεϊ και εις την προ-έκτασιν της τεκτονικής αύτης τζφρου πρός ΝΔΔ από της δεξιιάς πλευράς του χειμάρρου και πέραν.

6) διότι κατά στράματα του άσβεστολίθου εκ των οποίων εξέρχονται τά ύδατα, που σχηματίζουν τό κεφαλαρι της Έρκύνης έχουν μέν παρά την έκβολήν κλίσιν ΒΔΒ 7^ο και πρός τά άνάντι της φάραγγος άλλας διαφόρους σχηματίζοντα σήνκλινα και άντικλινα μικρά άλλ' ούδαμου παρουσιάζουν υπόβαθρον άεκ φλύσχου.

Επομένως τά ύδατα τά έκβάλλοντα και σχηματίζοντα τό κεφαλαρι της Έρκύνης προέρχονται έξ υπερχειλίσσεως κοιλαμάτων του κοητιδικου άσβεστολίθου και ούχι έξ άδυ-ναμίας προχωρήσεως των εις βάθος λόγω άδιαπεράτου υποβάθρου ως έξεφράσθη υπό της ομάδος, της επίσκεφθελης τό 1955 την θέσιν.

Τό αύτό και η μετρολογία των παρειών της φάραγγος δεικνυει, που δεν παρουσιάζει ύπολελιματα κοιλαμάτων εις τά χαμηλότερα μέρη.

Τοιαύτα κοιλάματα δσειλον νά σχηματισθώσι εάν ύ-πήρχε υπόβαθρον ύδατοστεγές επί του οποίου τά ύδατα θά έρεον διαβιβρωσκόντα τον άσβεστολίθον και διανοίγον-τα αύτά.

Ούτω τά ύδατα του κεφαλαριου Έρκύνης δύνανται και νά άνυψωθούν άκόμη, όταν έξακριβωθῃ ότι τό εκ φλύσχου φυσικόν φράγμα έχη και έκτασιν άρκετήν και βάθος.

Πάντως υπέρ της έκδοχής ότι τό φράγμα αύτό έχη άρ-κετόν βάθος συνηγορεϊ η παρατήρησις κατά την όποίαν όταν τά ύδατα της έκβολής αύξάνωνται υπερβολικά εξέρ-χονται εις διάφορα μέρη της φάραγγος και δεν διαρρέουν άλλοθεν.

Κατόπιν των άνωτέρω φανερόν είναι ότι η μελέτη του κεφαλαριου της Έρκύνης θά οδηγήση νά έκτελεσθούν έργα όχι μόνον διά νά έξυπηρετήσουν την ύδρευσιν της πόλεως της Λεβαθείας άλλά και διά νά παραχθῃ μεγάλη πο-σότης ένεργειας. καθ' όσον θά ένδιαφέρη ταύς διά των ύ-δάτων της έκβολής της Έρκύνης και της παρ' αύτήν φά-ραγγος λειτουργούσας επίχειρήσεις.

Επομένως νομιζομεν ότι θά ήτο άξια προσοχής.

RESUME

LE KEPHALARI D'HERKYNI

No 508

par

J. Petrochilos

Le Kephalaria d'Herkyini est un exutoire, qui se trouve au Sud de la ville de Levadia.

Les eaux de l'exutoire Herkyini sont utilisées pour l'alimentation en eau de la ville de Levadia ainsi que pour la production d'énergie motrice nécessaire aux fabriques de coton de Levadia.

A l'occasion d'une mission de l'Inst. de Géologie avec le Dr. L. Picard, qui était un "appointed by the U.S. Techn. Assist. Administr." a été exposée l'opinion que l'exutoire d'Herkyini n'est qu'une source de contact; on a même montré un block de schiste, de Flysch, au fond de la rivière, qui coule de la dite source, qui est à l'avis de quelques géologues, le soulèvement du Calcaire.

On me permettra de ne pas partager cette opinion. 1) parce que j'ai trouvé le calcaire du crétacé sup. même en dessus et en dessous du Flysch, et constaté que les couches du Flysch sont verticales. et 2) parce que dans la région de l'exutoire on peut suivre le Flysch à gauche et à droite de la rivière qui est formée par les eaux de l'exutoire, dans une étendue assez grande entre deux failles parallèles de calcaire n'ayant qu'une distance entre elles de 25 m.

Les failles ont une direction NNW-SSE suivant la direction des axes des plis du calcaire et font ainsi un fossé tectonique plein de Flysch.

La dite source n'est donc pas une source de contact mais un exutoire de barrage.

Bien entendu, selon cette opinion nouvelle des recherches appropriées peuvent conduire à une utilisation meilleure des eaux de cet exutoire.